

EVROPSKÉ PRACOVNÍ SPOLEČENSTVÍ

ČECHŮ A SLOVÁKŮ

prozatímní adresa: REVUE "SKLIZEN"
A. Vlach, 2 Hamburg 13, Postfach 2700

EVROPSKÉ

I N F O R M A C E

1.

15. II. 1965.

Úspěchy naší emigrace ve světadílech, neznajících vnitřnici zemských hranic - v Americe, v Australii - ukázaly prospěch, plynoucí z možnosti poznávání, akcí a styků mezi krajany v prostoru co nejširším. Pokusme se i v Evropě překonávat hranice a rozdíly podmínek života a působení v zemích, ve kterých žijeme, lepším vzájemným poznáváním, spoluprací, schůzkami a sjezdy. Chceme dle možnosti pomoci prakticky - informacemi a podněty. Jako první došel na naši výzvu článek o krajanech v Holandsku - děkujeme a prosíme o další články, zprávy, podněty i přihlášky ke spolupráci. K případné informaci veřejnosti neznalé češtiny následuje anglický překlad.

Redakce.

OLGA V A L E S K Á :

O ČEŠÍCH A SLOVÁCÍCH V HOLANDSKU.

První stopy po Češích a Slovácích v Holandsku nacházíme už v sedmáctém století. Byli to exulanti, kteří zde našli útočiště po osudné bitvě na Bílé Hoře r. 1620. Někteří z nich odešli později dále do světa; mnozí se tu však usadili a jejich potomci dosud v Holandsku žijí. Jejich jména jsou však již většinou k nepoznání zkomolena, jako na př. jméno českého šlechtického rodu Berků z Dubé, jejichž potomci se píší Stube.

Mnoho pobělohorských exulantů v Holandsku také studovalo, jak o tom svědčí soudobé zápisy v univerzitních matrikách z let 1621-1707. Novodobý český exulant Pavel Opršal, žijící v Holandsku, sestavil r. 1963 jejich seznam, jenž čítá 182 jmen. Mezi těmito jmény jsou mnohá slavná jména známých šlechtických rodů českých i moravských, jako Budovec z Budova, Kaplíř ze Sulevic, Berka z Dubé a Lipé, Slavata z Chlumu a Košumberka, Pětipeský, ze Smiřic, z Bubna, Kinský, z Koldic, z Vřesovic, z Mitrovic.

V Holandsku se nalézají také hrob učitele národů Jana Amose Komenského, který tu zakončil svou bludnou pouť Evropou, zemřel v Amsterdamu r.1670 a je pohřben v Naardenu. R.1937 byl pozemek s hrobem Komenského darován holandskou vládou vládě Československa, jež nad ním zřídila kapli. Na naardenské radnici je uložena pamětní kniha, obsahující nesčetné zápisy krajanů, uprchlíků i jinonárodních ctitelů díla a osobnosti Jana Amose Komenského, kteří se do Naardenu přicházejí poklonit jeho památce.

V holandském městě Zeistu existuje dosud náboženská skupina zv. "cinzendorfers"; její příslušníci jsou potomky Moravských bratří ochranovských. Ochranov byl založen r.1722 v Lužici hrabětem Mikulášem z Zinzen - dorfu jako útočiště pro Jednotu bratrskou.

V Rotterdamu je na neznámém místě pohřben skladatel naší národní hymny František Škroup, který tu v letech 1860 - 62 působil jako dirigent Opery.

V přítomné době je v Holandsku dvojí generace krajanů: starokrajané, kteří se tu usadili před druhou světovou válkou, a uprchlíci, kteří přišli do Holandska po komunistickém únorovém puči r.1948. Jejich celkový počet je těžko odhadnout - snad kolem 200. Žijí roztroušeni po Holandsku, větší kolonie jsou jen v Amsterdamu a v Bestu - sídle Baťových továren.

V minulosti existovaly v Holandsku krajanské spolky, jež se však během času buď rozpadly, nebo spojily ve Výbor svobodných Čechoslováků v Holandsku, přidružený k Federaci organizací bezdomovců a uprchlíků v Holandsku (FOVIN). V této podobě existuje Výbor svobodných Čechoslováků od r.1958. Jeho předsedou je Dr.Karel Remeš z Hilversum, jednatelem p.Stanislav Kozlovský z Amsterdamu. Výbor pořádá dvakrát do roka oficiální schůzku krajanů - v Naardenu, u příležitosti narozenin Jana Amose Komenského 28.března, a v Amsterdamu, k oslavě dne našeho osvobození 28. října.

Pro děti našich krajanů a exulantů pořádají se v posledních letech prázdninové letní tábory, kde se učí češtině a základům československého dějepisu a zeměpisu. Tyto akce pořádá Výbor svobodných Čechoslováků v Holandsku ve spolupráci s pastoračním oddělením Křesťanské Akademie v Římě. Na tábor jezdí děti bez rozdílu vyznání, nemajetným platí Výbor cestu. Loňský tábor se konal v Itálii, letošní se připravuje v Darney poblíž Nancy ve Francii. V tomto místě se v letech 1915

až 1918 nalézal tábor československých legionářů, na jejichž upomínku byl v Darney postaven pomník československé nezávislosti.

Někteří z našich krajanů se v Holandsku vypracovali na významná místa ve vědě a v průmyslu. Na univerzitě v Groningen přednáší sociologii prof.Dr.I.Gaďourek. Dr.Z.Diettrich působí jako docent střeoevropské historie na univerzitě v Utrechtu. V tomtéž městě je Dr.J.Jarolímek docentem občanského práva na daňové akademii.

V průmyslu vynikli, pokud je nám známo, krajaní p. Nosek, ředitel Baťových závodů v Bestu, a p.A.Hašek, továrník v Enschede.

Náš národ má též v Holandsku mnoho přátel. Mezi prvními dlužno jmenovat prof.W.Valka, tajemníka Stichting Nederlands Hulpcomité voor Tsjechoslowaaksche Vluchtelingen (Pomocný holandský výbor pro československé uprchlíky) v Amsterdamu a čestného předsedu Výboru svobodných Čechoslováků v Holandsku. Prof.Valka se po mnoho let zabýval studiem Československa, jeho minulosti i současnosti, učil se česky a několikrát Československo navštívil. R.1947 vyšlo v Amsterdamu jeho dokumentární dílo "Tsjechoslowakije, het Hart van Europa" (Československo, srdce Evropy).

Ve Schiedamu žije ve výslužbě bývalý námořní kapitán H.Groenhof. Je snad jediným holandským nositelem československé vojenské medaile I.stupně "Za statečnost". Toto vyznamenání mu bylo odevzdáno osobně Janem Masarykem za II. světové války v Londýně, za záchranu 270 čs.letců, které na své lodi přepravil r.1940 z Francie do Anglie.

Na Československo se v Holandsku nezapomíná ani teď, kdy jsou obě země odděleny Železnou oponou.Právě naopak. Každoročně na podzim pořádá holandská organizace Oostprieesterhulp (Pomoc kněžím komunismem pronásledovaných církví) národní poutní den v městě 's'-Her-togenbosch, který je tichou manifestací za umlčenou a pronásledovanou církev za Železnou oponou. K pouti náleží výstava, kde se nachází též oddělení, věnované Československu a jeho umlčené církvi.

Na holandských univerzitách v Leidenu, Amsterdamu a Utrechtu existuje možnost studovat český jazyk a literaturu v rámci studia slovanských jazyků, jako obor hlavní nebo vedlejší.

Češtinu vystudovala na Amsterodamské univerzitě naše krajanka Dr. E. van Dam-Havelková, která se též zúčastnila 28. kongresu nizozemských filologů v dubnu 1964 v Nijmegen, kde přednášela na thema "Máchovo dílo v české literární kritice".

V knihovnách výše uvedených universit a též v Královské knihovně v Haagu nachází se značný počet českých a slovenských knih.

Nakonec je třeba zmínit se o Češích a Slovácích, kteří do Holandska přijíždějí jen na čas, jimž je zastávkou na jejich umělecké nebo sportovní dráze. Jednak jsou to exulanti, jednak přijíždějí na zájezdy přímo z Československa. Na jaře loňského roku zde s velkým úspěchem hostoval znamenitý český klavírní virtuos Rudolf Firkušný.

Při významné umělecké události - Holandském festivalu - účinkoval loni v létě přední sólista brněnské opery Vilém Přibyl. Kritika byla velmi příznivá.

Na podzim byl vítaným hostem v holandských koncertních sálích a v rozhlase český exulant cellista Jan Polášek, který vystupoval rovněž s velkým úspěchem.

Na podzim též, jako už po několik let, přijel do Holandska Brněnský soubor lidových nástrojů, jenž půvabem svého vystoupení i krásou krcjů znovu získal srdce holandských diváků.

V přítomné době koncertuje v Holandsku z Československa pianista Stanislav Knor, který si již získal přízeň obecenstva i kritiky.

V lednu t.r. bylo na úspěšném zájezdě v Holandsku pražské Černé divadlo.

Také četní sportovci z Československa, jednotlivci i družstva, přijíždějí často do Holandska. V poslední době to bylo basketbalové družstvo Chemičky Mstí a volleybalisté ze Spartaku Sokolovo, jakož i fotbalisté Dukly Praha.

Mezinárodního šachového turnaje v Beverwijku se zúčastnil čs. velmistr Pachman, jenž obsadil sedmé místo.

Jak je tedy vidět, Češi a Slováci nejsou v Holandsku neznámí a reprezentují dobře naši zemi. Nežije jich tu mnoho, a je možno jen si přát, aby i tato hrstka krajanů prospívala a nadále přispívala k našemu dobrému jménu v Holandsku i ve světě vůbec.

(Translation)

OLGA VALESKÁ :

CZECHS AND SLOVAKS IN THE NETHERLANDS.

Records of Czechs and Slovaks in the Netherlands can be traced as early as the 17th century. They were emigrants who had found asylum here after the fatal battle of Bílá Hora in 1620. Some of them left the Netherlands again, others settled down and their descendents are still living here. Their names have been almost unrecognisibly changed, though; e.g. the name of the Czech noble family Berka z Dubé is now spelled by their descendents as Stube.

Many of the post-Bílá Hora emigrants have taken up studies in the Netherlands, as can be seen from the contemporary university records. A Czech refugee in the Netherlands, Pavel Opršal, in 1963 made a list of Czechs and Slovaks who studied here between the years 1621 - 1707. Among the 182 names on this list are those of well-known Czech and Moravian noble families, such as Budovec of Budov, Kaplíř of Sulevic, Pětipeský, Sniřický, Bubna, Kinský, Koldic, Vřesovický and Mitrovic.

In the soil of the Netherlands is also the grave of the "teacher of nations", Jan Amos Komenský (Comenius), whose wanderings through Europe ended here; he died in 1670 at Amsterdam and he has been buried at Naarden. In 1937 the Netherlands government gave the plot of land with Komenský's grave as a gift to the Czechoslovak government, which had a chapel built there. In the Naarden townhall there is a guest register containing messages and inscriptions from many Czechs and Slovaks, most of whom live abroad as refugees, and also from foreign admirers of Komenský's work and personality, who travel to Naarden to celebrate his memory.

At Zeist there exists a religious group called the "Cinzendorfers", whose members are the descendents of the Moravian Brothers of Ochranov. Ochranov was founded in 1722 in Lusatia by Count Mikuláš of Zinzendorf as an asylum for the Czech and Moravian Unity of Brethern.

Somewhere in an unknown place in Rotterdam there is the grave of František Škroup, the composer of the Czechoslovak national anthem, who was a conductor of the Opera at Rotterdam.

There are at present two generations of Czechs and Slovaks in the Netherlands: emigrants who have settled here before World War II, and refugees who came to the country after the communist coup d'état in February 1948. Their total number is estimated at about 200. They live spread out all over the Netherlands, larger groups are to be found only at the capital Amsterdam and at Best, the site of a Baťa factory. In the past there have been Czech clubs in the Netherlands, but in the course of time they have either vanished or have been merged with the Free Czechoslovak Committee in the Netherlands, which is affiliated to the Federation of Refugee Organisations (FOVIN) in the Netherlands. Thus the Free Czechoslovak Committee has been existing from 1958. Its chairman is Dr. Karel Remeš from Hilversum; Mr. Stanislav Kozlovský from Amsterdam is its secretary.

Twice a year the committee organises a meeting of Czechs and Slovaks: at Naarden on the occasion of Jan Amos Komenský's birthday celebrations (28th March) and at Amsterdam to celebrate the Czechoslovak Liberation Day (28th October).

Since a few years summer vacation camps are organised in the Netherlands for the Children of Czechs and Slovaks, where they learn the Czech language and the fundamentals of Czechoslovak history and geography; these camps are organised by the Free Czechoslovak Committee in cooperation with Academia Christiana in Rome. Any child can attend these camps, regardless of creed or religion; the Committee pays for those who cannot afford the expenses.

Last year's camp took place in Italy, this year's will be held in Darney near Nancy, France. It is here that the camp of the Czechoslovak Legionaries was

---

situated in 1915 - 1918; in their memory a monument has been erected at Darney.

Some of our compatriots have attained notable positions in science and industry in the Netherlands. Prof. Dr. I. Gađourek lectures sociology at the University of Groningen, and Dr. Z. Diettrich is a don of Central European history at the University of Utrecht. In the same town Dr. J. Jarolimek is a don of civil law at the School of Tax Science.

Some of the names known to us in industry, as far as Czechoslovaks are concerned, are Mr. Nosek, who is a director of the Baťa factory at Best, and Mr. A. Hašek, manufacturer at Enschede.

Our nation has many friends, too, in the Netherlands. As one of the first we ought to mention Mr. W. Valk, secretary of the Stichting Nederlands Hulpcomité voor Tsjechoslowaakse Vluchtelingen (Netherlands Aid Committee for Czechoslovak Refugees) at Amsterdam; he is also honorary president of the Free Czechoslovaks Committee in the Netherlands. Mr. Valk has occupied himself for many years with the study of Czechoslovakia, its past and present. He has studied the Czech language and has visited Czechoslovakia several times. His book "Tsjechoslowakije, het Hart van Europa" (Czechoslovakia, the Heart of Europe) was published at Amsterdam in 1947.

Recently pensioned at Schiedam was the former ship's master H. Groenhof, who is possibly the only man in the Netherlands possessing the Czechoslovak military medal 1st degree "For Bravery". This distinction was accorded to him by Jan Masaryk personally at London during World War II, for the rescue of 270 Czechoslovak airmen whom he transported on his ship from France to England in 1940.

Even now, when both countries are separated by the Iron Curtain, Czechoslovakia is not forgotten in the Netherlands. On the contrary. Each year, in autumn, the Netherlands organisation Oostpriesterhulp (Help for the Priests in communist-dominated countries) holds a national pilgrimage day at 's-Hertogenbosch; this is a quiet manifestation of sympathy with silenced and persecuted Church behind the Iron Curtain. Part of this pilgrimage day is an exhibition, a section of which is dedicated to Czechoslovakia and its silenced Church.

At the universities of Leiden, Amsterdam and Utrecht students may study Czech language and literature by the cathedra of Slav languages, either as a main or secondary subject. At the University of Amsterdam our compatriot Dr. van Dam-Havelková has completed her studies of Czech language and literature; she took part in the 28th Congress of Dutch Philologists in Nijmegen, where she read a paper on "Mácha's works in Czech literary critique".

In the libraries of the above mentioned universities and in the Royal Library at The Hague there are a considerable number of Czech and Slovak books.

Finally those Czechoslovaks should be mentioned who come to the Netherlands for a short time only, to whom this country is one of the stopping places in their artistic or sports career. Some of them are refugees, others come here from Czechoslovakia. During the Spring of last year the famous Czech pianist Rudolf Firkušný performed here with great success. In the Summer of last year the leading solist of the Brno Opera, Vilém Přibyl, sang here as a guest during the Holland Festival, an artistic event of great importance; he obtained very favourable critique. Jan Polášek, the exile-Czech cellist, was a welcome guest in the concert halls and broadcasting studios here in the Autumn of last year, where his success was great. Since a few years already the Brno folk dance and singing group is a regular Autumn guest in the Netherlands; it never fails to win the heart of the audience with the charm of its performance and the beauty of our national costumes. At present the Czechoslovak pianist Stanislav Knor is giving concerts in the Netherlands; he has gained favour both with the audience and the critics. In January of this year the Prague "Black Theatre" has visited the Netherlands. - Many Czechoslovak sportsmen, too, come to the Netherlands, either as teams or as individuals. Recently the basketball team of Chemička Ústí and the volleyball team of Spartak Sokolovo have played here, as well as the football team of Dukla Praha. The Czechoslovak chess grand-master Pachman took part in the international chess tournament at Beverwijk recently and finished in 7th place. - So, as we can see, Czechoslovaks are not unknown in the Netherlands: they represent their country well. There are not many of them living here, but let us hope that they will continue to do well and that they may further help to increase the good reputation of Czechs and Slovaks in the Netherlands and the rest of the world.

* * * * *